

מצוות צריכות כוונה

א. תלמוד בבלי מסכת ראש השנה דף כח. כט.

שלחו ליה לאבוה דשמואל כפאו ואכל מצה יצא כפאו מאן אילימא כפאו שד והתניא עתים חלים עתים שוטה כשהוא חלים הרי הוא כפקח לכל דבריו כשהוא שוטה הרי הוא כשוטה לכל דבריו אמר רב אשי שכפאוהו פרסיים אמר רבא זאת אומרת התוקע לשיר יצא פשיטא היינו הך מהו דתימא התם אכול מצה אמר רחמנא והא אכל אבל הכא +ויקרא כג+ זכרון תרועה כתיב והאי מתעסק בעלמא הוא קא משמע לן אלמא קסבר רבא מצות אין צריכות כוונה איתיביה היה קורא בתורה והגיע זמן המקרא אם כוון לבו יצא ואם לאו לא יצא מאי לאו כוון לבו לצאת לא לקרות לקרות הא קא קרי בקורא להגיה תא שמע היה עובר אחורי בית הכנסת או שהיה ביתו סמוך לבית הכנסת ושמע קול שופר או קול מגילה אם כוון לבו יצא ואם לאו לא יצא מאי לאו אם כוון לבו לצאת לא לשמוע לשמוע והא שמע סבור חמור בעלמא הוא איתיביה נתכוון שומע ולא נתכוון משמיע משמיע ולא נתכוון שומע לא יצא עד שיתכוון שומע ומשמיע בשלמא נתכוון משמיע ולא נתכוון שומע כסבור חמור בעלמא הוא אלא נתכוון שומע ולא נתכוון משמיע היכי משכחת לה לאו בתוקע לשיר דלמא דקא מבבא נבוחי אמר ליה אביי אלא מעתה הישן בשמיני בסוכה ילקה אמר לו שאני אומר מצות אינו עובר עליהן אלא בזמנן...

אמר ליה רבי זירא לשמעיה איכוון ותקע לי אלמא קסבר משמיע בעי כוונה מיתביה היה עובר אחורי בית הכנסת או שהיה ביתו סמוך לבית הכנסת ושמע קול שופר או קול מגילה אם כוון לבו יצא ואם לאו לא יצא וכי כוון לבו מאי הוי היאך לא קא מיכוון אדעתא דידיה הכא בשליח ציבור עסקינן דדעתיה אכוליה עלמא תא שמע נתכוון שומע ולא נתכוון משמיע נתכוון משמיע ולא נתכוון שומע לא יצא עד שיתכוון שומע ומשמיע קתני משמיע דומיא דשומע מה שומע לעצמו אף משמיע לעצמו וקתני לא יצא תנאי היא דתנאי שומע שומע לעצמו ומשמיע משמיע לפי דרכו אמר רבי יוסי במה דברים אמורים בשליח צבור אבל ביחיד לא יצא עד שיתכוין שומע ומשמיע

ב. תלמוד בבלי מסכת ראש השנה דף לב עמוד ב

והמתעסק לא יצא והשומע מן המתעסק לא יצא

ג. תלמוד בבלי מסכת ראש השנה דף לג עמוד ב

והמתעסק לא יצא הא תוקע לשיר יצא לימא מסייע ליה לרבא דאמר רבא התוקע לשיר יצא דלמא תוקע לשיר נמי מתעסק קרי ליה והשומע מן המתעסק לא יצא אבל השומע מן המשמיע לעצמו מאי יצא לימא תיהוי תיובתיה דרבי זירא דאמר ליה רבי זירא לשמעיה איכוון ותקע לי דלמא אידי דתנא רישא מתעסק תנא סיפא נמי מתעסק

ד. רש"י מסכת ראש השנה דף כט עמוד א

איכוון ותקע לי - תתכוין לתקוע בשמי, להוציאני ידי חובתי.

ה. רא"ש מסכת ראש השנה פרק ג סימן יא

רב אלפס ז"ל לא הביא דברי רבה אלא רק דברי ר' זירא משום דס"ל דהכי הלכתא אע"ג דרבה ורבא והנך דשלחו לאבוה דשמואל סברי דמצות אינן צריכות כוונה הלכתא כר' זירא דפליגי ביה תנאי בפ' ערבי פסחים (דף קיד ב) גבי ירקות... ובאידיך ברייתא תניא ר' יוסי אומר אע"פ שטבל בחזרת מצוה להביא לפניו חזרת וחרוסת ודייק התם דלאו משום היכירא דתינוקות קאמר מדקאמר מצוה. אלא דמצות צריכות כוונה והכי נמי קאמר רבי יוסי בשמעתין דיחיד לא יצא עד שיתכוין שומע ומשמיע ור' יוסי נימוקו עמו וכן פסק בה"ג.

ו. חידושי הרשב"א מסכת ראש השנה דף כח עמוד ב

הא דר' זירא לא פליגא אהנך אמוראי דלא א"ר זירא איכוון למצוה ותקע לי אלא איכוין להשמיעני קול שופר בעלמא

איך פסק הרמב"ם?

ז. רמב"ם הלכות שופר וסוכה ולולב פרק ב הלכה ז

המתעסק בתקיעת שופר להתלמד לא יצא ידי חובתו וכן השומע מן המתעסק לא יצא, נתכוון שומע לצאת ידי חובתו ולא נתכוון התוקע להוציא או שנתכוון התוקע להוציא ולא נתכוון השומע לצאת לא יצא ידי חובתו, עד שיתכוין שומע ומשמיע.

ח. רמב"ם הלכות חמץ ומצה פרק ו הלכה ג
אכל מצה בלא כונה כגון שאנסוהו גוים או לסטים לאכול יצא ידי חובתו

ט. מגיד משנה הלכות שופר וסוכה ולולב פרק ב הלכה ד
ואולי שהוא סובר שכיון שאין אדם עושה מעשה בתקיעת שופר אלא השמיעה ואפילו התוקע עיקרו השמיעה לפיכך צריך כונה משא"כ באכילת מצה ורבה הוא שהשוה דינן ולפיכך דקדקו ואמרו אלמא קסבר רבה מצות אינן צריכות כונה ולא דקדקו כן מההיא דכפאוהו ואכל מצה

י. פרי חדש או"ח תקפט:ח
ויש לתמוה בזה דבגמ' מותבינן למאן דאמר מצוות אינן צריכות כוונה ממתני' דפרק היה קורא בתורה דתנן היה קורא והגיע זמן המקרא אם כוון לבו יצא – מאי לאו אם כוון לבו לצאת, ואצטרכינן לאוקמי בקורא להגיה ולפי זה לוקמי מתניתין כפשטא דכוון לבו לצאת והטעם משום דלא עביד מעשה אלא אמירה! ועוד קשה דמותבינן עליה תו ממתני' דהיה עובר אחורי בית הכנסת... ושמע קול שופר...

יב. עוד בענין מצוות צריכות כוונה
יא. תוספות מסכת בבא מציעא דף מג עמוד ב
החושב לשלוח יד - הך מחשבה הוי דבור כדיליף מעל כל דבר וכן מחשבת פגול נמי הוי בדבור ולא בלב

יב. רש"י דברים פרק יז פסוק א
לא תזבח וגו' כל דבר רע - אזהרה למפגל בקדשים על ידי דבור רע.

יג. רמב"ם הלכות פסולי המוקדשין פרק יג הלכה א
שלוש מחשבות הן שפוסלין את הקרבנות, ואלו הן: מחשבת שינוי השם, ומחשבת המקום, ומחשבת הזמן, מחשבת שינוי השם כיצד, זה השוחט את הזבח שלא לשמו, כגון שהיה עולה ויחשב שהוא שלמים, או ישחטנו לשם עולה ושלמים, או לשם שלמים ולשם עולה, או ששחט הזבח שלא לשם בעליו, זו היא מחשבת שינוי השם,

יד. בית יוסף אורח חיים סימן תקפט
והרא"ה אומר שאפילו צווח שאינו רוצה לצאת ידי אותה מצוה יצא וחיזק סברא זו בראיות בפ"י פסחים גבי כפאוהו פרסיים ואכל מצה ע"כ וכבר כתבתי שה"ר יונה הביא דברי רבינו שמואל משמע דס"ל כוותיה וכיון שכן לא חיישינן לדברי הרא"ה בזה

טו. אמרי בינה לטורי אבן מסכת חגיגה - הערות דף ו עמוד א
וראיתי במחברים שהשיגו על הפ"מ והוכיחו מש"ס דר"ה (דף כ"ח) דפריך אלא מעתה הישן בשמיני בסוכה ילקה מבואר דאם מצות צריכות כוונה א"ש. ואי אמרת דמדאורייתא יוצא אף בלא כוונה יקשה לכ"ע דיעבור על בל תוסיף מדאורייתא! וכן מש"ס פרק המוצא תפילין דרשב"ג סובר דמכניס שנים הואיל דמצוות צריכות כוונה אינה עובר בכל תוסיף כשעושה בהעדר הכוונה. מוכיח ג"כ דמדאורייתא בעי כוונה דאל"כ עובר מדאורייתא על ב"ת! ולי נראה דאי' כאן הוכחה למ"ש תוס' סוכה (דף ג') בהא דלא קיימת מצוה סוכה מימך דמבואר שם מדבריהם דכ"מ דלא עשה מצוה כתיקון חכז"ל וחסרו תנאי מחלקי המצוה כפי אשר גזרו חכז"ל לא קיים אף מצוה דאורייתא עיי"ש. א"כ אתי שפיר דמ"מ כיון דחכז"ל גזרו אומר דבעי כוונה בכל מצוה ובהעדר הכוונה לא קיים אף מדאורייתא ממילא אינו עובר על בל תוסיף באם עושה בלא כוונה דבל תוסיף לא נאמר רק במקום דעושה כמו אם הי' מצווה ועושה.